

Základná umelecká škola Štefánikova 20, 071 01 Michalovce

**Školský vzdelávací program pre prvú časť prvého stupňa základného štúdia
primárne umelecké vzdelávanie – ISCED 1 B,
nižšie sekundárne umelecké vzdelávanie ISCED 2B
druhý stupeň
Predmet : Komorná hra, Hra v súbore**

Názov predmetu	Komorná hra
Ročník	Tretí prvý stupeň až štvrtý ročník druhý stupeň
Učebný plán	č.4, 19
Časový rozsah výučby	1 – 2 hodiny týždenne
Stupeň vzdelania	ISCED 1B, ISCED 2B, druhý stupeň
Názov ŠVP	Štátny vzdelávací program ZUŠ v SR
Názov ŠkVP	Školský vzdelávací program ZUŠ, Štefánikova 20, Michalovce, Iskrenie talentov
Forma štúdia	denná
Vyučovací jazyk	slovenský
Spracoval	Mgr. Martin Vidiševský
Koordinátor ŠkVP	PaedDr. Alena Hersteková
Schválené dňa	25.augusta 2014

Charakteristika predmetu

Komorná hra alebo súborová hra žiakov je jednou z foriem skupinového vyučovania c i m b a l u, ktorú môžeme uplatňovať vo výchovno-vzdelávacom procese na základných umeleckých školách.

V komornej a súborovej hre si žiaci rozširujú svoje základné hudobnoteoretické vedomosti a rozvíjajú praktické zručnosti v hre na nástroj. Budujú si pestrý hudobný repertoár zo skladieb z rôznych štýlových období, rôznych národov či národností svojej krajiny. Svoju prácu prezentujú na koncertoch, súťažiach a mimoškolských príležitostných akciách.

Ciele vyučovacieho predmetu

Všeobecné ciele

- rozvíja žiaka po stránke emocionálnej, kognitívnej, sociálnej a po stránke odbornej a umeleckej
- pomáha mu lepšie vnímať a precítiť hudbu, hľadať v nej význam, vnímať, aké pocity v ňom vytvára a vyjadrovať ich
- veľmi dôležitou zložkou je vytváranie sociálnych interakcií medzi učiteľom a žiakmi ako aj medzi žiakmi navzájom. Tieto priateľstvá a spolupráca veľmi dobre rozvíjajú vzájomné vzťahy, komunikáciu i schopnosť pomáhať si a napomáhajú smerovaniu k spoločnému cieľu, na ktorom sa podieľajú všetci hráči súboru alebo orchestra
- koncerty a verejná prezentácia pomáha žiakom zvládať stresové a záťažové situácie ako trému, strach verejne vystupovať a zároveň dodávajú žiakom sebavedomie

- veľkou výhodou najmä pre mladších žiakov je to, že cítia podporu ostatných členov orchestra v tom zmysle, že nie sú na pódiu sami. To pôsobí na žiakov veľmi povzbudzujúco a motivujúco, čo vedie k následnému záujmu o hudbu a hru na nástroji
- v rámci súborovej a orchestrálnej hry majú žiaci možnosť interpretovať skladby rôznych období a žánrov: barok, klasicizmus, súčasná hudba, džez, pop, filmová hudba, ale aj metalová hudba alebo skladby komponované priamo pre cimbal. Týmto spôsobom sa zoznamujú s charakteristikami jednotlivých období, špecifikami jednotlivých hudobných žánrov a učia sa ich správne interpretovať
- orchester poskytuje možnosti uplatnenia nielen cimbalu, ale aj iných hudobných nástrojov, napr. dychových, sláčikových, bicích, elektronických
- vítaná je spolupráca so speváckym oddelením
- vyučovanie súborovej a orchestrálnej hry pokračuje aj v priebehu ďalšieho štúdia na prvom a druhom stupni, a tiež je zaradená do učebných plánov štúdia pre dospelých. Je prípravou na hru v iných záujmových umeleckých skupinách a vo väčších súborových, orchestrálnych zoskupeniach a umeleckých súboroch
- cieľom vyučovania súborovej a orchestrálnej hry je celkový osobnostný, umelecký, technický, interpretačný rozvoj osobnosti žiaka, ktorý vie zvládnuť svoj part v súhre s ostatnými, interpretačne zvláda rôzne žánre a hudobné obdobia a samostatným hudobným cítením (dynamikou, agogikou, improvizáciou, rytmickým cítením), prispieva ku kvalitnej interpretácii primerane náročného hudobného diela.

Špecifické ciele

Kognitívne ciele

- Samostatne čítať pridelený notový zápis.
- Cieľavedome uplatňovať správne prstoklady.
- učiť sa zapamätať si notový zápis väčšieho rozsahu,
- zapamätať si, rozlíšiť a správne používať nové hudobné termín

Afektívne

- Emocionálne prežiť skladby.
- Rozlišovať charakter skladby.
- Porovnať rôzne spôsoby vlastnej aj počúvanej interpretácie skladby.
- Dokázať zvládnuť interpretáciu skladby na verejnosti.
- Vyjadriť charakter skladby

Psychomotorické

- interpretovať na nástroji vlastnú hudobnú predstavu,
- rozvíjať sluchovú vnímavosť,
- zahrať správne jednotlivé spôsoby tvorenia tónu (legato, staccato, tenuto),
- dbať na uvoľnený hrací aparát
- zvyšovať technickú náročnosť interpretovaných skladieb
- prehlbovať a obohacovať technické a výrazové schopnosti,
- dosiahnuť vyrovnanosť hry v rýchlejších tempách.

Výchovné a vzdelávacie stratégie

1. Sociálno-komunikačné spôsobilosti

- Dokázať dlhší čas sústredene pracovať, primerane reagovať na zmeny
- viesť k pravidelnej príprave na hodinu
- Pestovať zmysel pre súhru
- Zdokonaľovať kvalitu interpretácie pri vystúpení na verejnosti
- Sformulovať vlastný názor na vypočutú skladbu.

2. Spôsobilosť v oblasti matematického a prírodovedného myslenia

- Vytvárať si vlastný hudobný názor
- Rozvíjať schopnosť objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré vedú k tvorivosti
- Uvedomele pracovať s rytmickým pôdorysom skladby
- Rozborom skladieb viesť žiaka k pochopeniu väčších cyklických foriem

3. Spôsobilosti v oblasti informačnej a komunikačnej technológie (digitálnych technológií)

- Podporovať percepciu digitálnymi zdrojmi umeleckých diel, využívať digitálne spracovanie hudby
- Samostatne vyhľadávať na internete rôzne interpretácie preberanej skladby

4. Spôsobilosť učiť sa

- Rozvíjať vytrvalosť, iniciatívu a schopnosť samostatne sa učiť a získavať informácie
- Rozobrať skladbu podľa formy
- Analyzovať skladbu po rytmickej stránke
- Odlišovať dôležité informácie od menej podstatných
- Efektívne si osvojovať poznatky a študijné návyky

5. Spôsobilosť riešiť problémy

- Vnímať, sledovať, rozoznávať a premýšľať o vzniknutých situáciách
- Učiť sa byť empatický
- Aplikovať získané návyky pri nácviku nových skladieb
- Zvládať emócie pri vystúpení
- Hľadať a využívať rôzne informácie, skúšať viaceré možnosti riešenia problému

6. Osobné, sociálne a občianske spôsobilosti

- Akceptovať svoje práva a povinnosti v škole i mimo nej
- Mať zodpovednosť a schopnosť dodržiavať dohody
- Rozvíjať empatiu voči svojmu okoliu a ochotu pomáhať
- Uvedomovať si vlastné potreby a aktívne využívať svoje možnosti
- Kontrolovať svoje konanie, uvedomovať si svoje silné a slabé stránky ako svoje tvorivé možnosti

7. Spôsobilosť vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

- Rozvíjať schopnosť tvoriť a prijímať umenie
- Vyjadriť svoj názor i vkus
- Ovládať základné pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu) a dodržiavať zásady kultivovaného správania sa v škole a na verejnosti

- Poznávať a vážiť si národné hudobné bohatstvo
- Pomenovať druhy umenia a ich hlavné nástroje a vyjadrovacie prostriedky na úrovni
- Rozvíjať schopnosť tvoriť a prijímať umenie

Stratégia vyučovania

Pri vyučovaní sa budú využívať nasledovné metódy, postupy a formy práce:

Metódy:

- motivačné (rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, výzva, pochvala, povzbudenie, kritika)
- expozičné (rozprávanie, opis, vysvetľovanie, rozhovor, dramatizácia)
- demonštračné (priama alebo sprostredkovaná demonštrácia hudobného diela)
- metódy mimovoľného učenia – imitácia – napodobňovanie činností, preberanie názorov
- fixačné (opakovanie a upevňovanie učiva)
- diagnostické (hodnotenie, kontrola)
- metódy individuálneho prístupu

Formy: vyučovacia hodina, názorná demonštrácia učiteľom, využitie audiovizuálnych didaktických pomôcok, návšteva koncertu, individuálna práca, počúvanie hudby, spoločné muzicírovanie, domáca príprava, individuálna práca na vyučovacej hodine.

Stratégia vyučovania

Pri vyučovaní sa budú využívať nasledovné metódy a formy práce:

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania	
	Metódy	Formy práce
1. Komorná hra	<ul style="list-style-type: none"> • slovná metóda • názorná metóda • praktická metóda • reproduktívna metóda 	<ul style="list-style-type: none"> • individuálna práca na vyučovacej hodine • domáca príprava na vyučovaciu hodinu
2. Hudobno-teoretické poznatky	<ul style="list-style-type: none"> • analyticko – syntetická metóda • deduktívna metóda • informačno-receptívna metóda • problémový výklad 	<ul style="list-style-type: none"> • individuálna práca na vyučovacej hodine • domáca príprava na vyučovaciu hodinu
3. Hudobno-výrazové prostriedky	<ul style="list-style-type: none"> • reproduktívna metóda • heuristická metóda 	<ul style="list-style-type: none"> • počúvanie hudobných nahrávok a interpretácie učiteľom

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje
1. Základy hry na nástroj	Výber podľa prílohy č. 1	- videotechnika, CD, DVD, - zvukové pomôcky:	ilustrácie	- internet
2. Hudobno-teoretické poznatky	Výber podľa prílohy č. 1	Prehrávač, vzorový prednes učiteľa		- knižnica
3. Hudobno-výrazové prostriedky	Výber podľa prílohy č. 1	- videotechnika, CD, DVD - zvukové pomôcky		internet

Obsah vzdelávania

TEMATICKÝ CELOK	KOMPETENCIE OBSAHOVÉ ŠTANDARDY	VÝKONOVÉ ŠTANDARDY	KRITÉRIA HODNOTENIA	METÓDY A PROSTRIEDKY HODNOTENIA
1. Hra na nástroji	<p>Učiť žiaka ovládať:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ovládanie základného taktovania skladieb, rozlišovanie taktov • osvojenie si jednotných nástupov a tempových označení • zvládnutie tempových a dynamických zmien v priebehu skladby • poznanie gest dirigenta • osvojenie si následnej tvorivej práce so skladbou - základy improvizácie • ovládanie mechovej techniky s ohľadom na kvalitu interpretácie v orchestrálnej úprave 	<p>Žiak si má osvojiť:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedia samostatne hrať z listu svoj part s ohľadom na technickú náročnosť skladby • vedia kriticky ohodnotiť kvalitu vlastnej interpretácie v porovnaní s ostatnými členmi kolektívu • rešpektujú gestá dirigenta • vedia samostatne zahrať správne frázovanie, dynamickú výstavbu, zmeny v taktovaní s ohľadom na technickú náročnosť skladby • dokážu systematicky nacvičovať skladbu po jednotlivých úsekoch • vedia rytmicky správne rozdeliť notový zápis podľa taktovania • rešpektujú zásady štýlovej a žánrovej interpretácie 	<p>Žiak zvládol:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. základné návyky pri hre: <ul style="list-style-type: none"> • orientácia rúk na klaviatúre vo väčšom rozsahu • hru skladby s uplatňovaním dynamických znamienok 2. repertoárové požiadavky <ul style="list-style-type: none"> • skladby podľa plánu v triednej knihe 	<ul style="list-style-type: none"> • práca na vyučovacej hodine • domáca úloha zameraná na precvičovanie základných návykov pri hre na akordeóne • pochvala, povzbudenie, kritika • autoevalvácia • motivácia prostredníctvom úspešných žiackych vzorov • Žiak v priebehu školského roka 2-krát verejne vystúpi v rámci triednych a verejných koncertov

	<ul style="list-style-type: none"> • osvojenie si neverbálnej komunikácie medzi jednotlivými členmi orchestra alebo súboru • rešpektovanie skupinového cieľa orchestra alebo súboru 	<ul style="list-style-type: none"> • dokážu tvorivo obohatiť skladbu melodickými ozdobami • ovládajú mechovú techniku • vedia si samostatne v technicky menej náročných skladbách zadeliť výmenu mechu • vedia reagovať na zmeny tempa v notovom zápise • zahrajú v skupine jednotne nástupy a ukončenia jednotlivých častí skladieb • vedia systematickým opakovaním problémového úseku dosiahnuť jeho kvalitnú interpretáciu • rešpektujú úroveň hrania iných žiakov a pomáhajú im pri jej zlepšovaní 		
2. Hudobno-teoretické poznatky	<p>Učiteľ žiaka ovládať:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hudobnú terminológiu obsiahnutú v hraných skladbách 	<p>Žiak si má osvojiť:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hudobnú terminológiu obsiahnutú v hraných skladbách 	<p>Žiak zvládol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hudobnú terminológiu obsiahnutú v hraných skladbách 	<ul style="list-style-type: none"> • práca na vyučovacej hodine • domáca úloha zameraná na precvičovanie hudobného zápisu • pochvala, kritika povzbudenie sebahodnotenie

Hudobný materiál

Etudy

- V. BRADA: Osemtaktové cvičenia (rukopis)
- G. ALLAGA: Vybrané štúdie pre cimbal
- C. CZERNY: 100 cvičení op.139 (výber)
- J. F. MAZAS: Melodické etudy I. zošit (výber – husle)
- E. H. KAYSER: Etudy pre husle (výber)
- R. KREUTZER: 42 etud pre husle (výber)
- C. CZERNY: Etudy pre ľavú ruku (výber)
- J. F. DOTZAUER: Etudy pre violoncello (výber)
- M. CARCASSI: 6 capriccií op.26 (gitara)
- F. CARULLI: Fortsdreitende Tonstücke und Geläufigkeits
- F. CARULLI: Etuden (výber)

Prednesové skladby

- L. PAPP: prednesové etudy pre cimbal
- A. DIABELLI: Allegretto
- J. M. MAZAS: 6 duet pre husle (duo)
- A. PEK: Stará pieseň (rukopis)
- A. PEK: Ekloga (rukopis)
- S. HELLER: Naliehavá prosba
- K. GYORGY: Divertimento pre cimbal
- M. PIROŠKA: Šilinko (pre cimbal a klavír)
- M. PIROŠKA: Trioly (pre cimbal a klavír)
- J. S. BACH: Dvojhlasné invencie (duo)
- J. S. BACH: Malé prelúdiá a fughety (duo)
- J. DADÁK: Chromatická etuda (rukopis)
- D. ERDELYI: Prednesové skladby pre cimbal
- A. PEK: Koncertná etuda pre cimbal – chromatická (rukopis)

J. MAZOUROVÁ: Pieseň o padajúcom lístí (rukopis)
L. PAPP: 9 bagatel
B. BARTÓK: Ľudové piesne v úprave pre gitaru a flautu, 1. a 2. diel
J. S. BACH: Francúzske suity (duo)
A. PEK: Nocturno (rukopis)
V. BRADA: Adagio (rukopis)
V. BRADA: Andante (rukopis)
V. PALKOVSKÝ: Variácie na slovácku tému (rukopis)
Hudba českých loutnových tabulatur (výber)
J. LEACH: Variácie pre cimbal
J. JIRÁSEK: Praha prstami dešte (rukopis) J. MATYS: Štyri skladby pre cimbal a trúbku (rukopis)
F. JANČÍK: Rapsodietta pre cimbal a komorný orchester (rukopis)
A. HÁBA: Suita pre cimbal op. 91 (rukopis)
A. PEK: III. rapsódia pre cimbal (rukopis)
C. ERDELYI: Koncertné etudy pre cimbal
K. REINER: Tri koncertné etudy (rukopis)
Z. KAŇÁK: Sonáta pre cimbal (rukopis)
M. FARKAŠ: Trávička zelená – variácie pre cimbal a ľudový orchester (rukopis)
J. MÓŽI: Bodaj by vás – variácie pre cimbal a ľudový orchester (rukopis)
J. MÓŽI: Rumunský tanec pre cimbal a klavír (rukopis)
M. FARKAŠ: Tancuj, tancuj, - variácie pre cimbal a ľudový orchester (rukopis)
G. ALLAGA: Búrka (koncertná etuda)
J. B. BESARDA: Lutnové skladby starej Levoče (LA FOLIE espagnole)
M. GIULLIANI: Variácie na tému G.F. Händla
A. DIABELLI: 7 prelúdií
M. GIULLIANI: Andantíno zo Sonáty Cdur
V. F. BYSTRÝ: Fialka
V. MONTI: Čardáš (duo)
J.A. BENDA: Sonatína a mol
P. EBEN: Zvony pred usnutím
T. TÓTH Ida: Regezene cimbalomra (cimbalová stará hudba)
F. TÁREGA: Lagrima

Š. CZIKÓŠ: Východoslovenské karičky pre cimbal a ľudový orchester
J. DADÁK: Pozdravy z Beskyd (rukopis)
B. BARTÓK: Rumunské tance z Maďarska
A. PEK: Preludium (rukopis)
L. DANIEL: Capriccio (rukopis)
A. PEK: Sonety 1,2,3,4 (rukopis)
Z. GYORE: Pastierske piesne z oblasti Tisy
V. KUČERA: cyklus skladieb Spektrum
J. MAZOUROVÁ: Prelúdium a Toccatína I. a II.
R. ZAPLETAL: Invencia (rukopis)
J. ČECH: Čardáš pre cimbal a ľudový orchester
J. MAZOUROVÁ: cyklus Lesní cestou (rukopis)
J. DADÁK: Za našima humnama